

Бағалау парағы

Өткен күні 16-17 қараша
 Пәні Қазақ тілі мен әдебиеті
 Сыныбы 9

№	Шифр	ФИО	Балл
1	ҚТ-9а-01	Айымов Асқайым	98 ұпай
2	ҚТ-9а-16	Хайдар Қамгер	92 ұпай
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			
29			
30			

Қазылар алқасының қолы: *Абай - Т. Жұмандіева*
Зноуф - З. Жауқарова

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепшілік кезеңі
Школьный этап республиканской олимпиады по общеобразовательным предметам

1-тапсырма.

Бұл үзінді Бұқар қорғау аяғымен алынған. Бұл тұңғышда Абылай туралы айтылған. Бұқар қорғау Абылай ханға үлкен үміт артты, оның ел басқару дағды саясаты мен шарттарын қолдады. Бұл тұста біз қорғаудың көршісі Орте аймен соғысуды ойлаған Абылайға мұқтау айтып, болашақта зор ел мен таны болуға шарттарын көрсетті.

2-тапсырма.

1. Е) Пәңгеу

Пәңгеу - заттың, нәрсенің, құбылыстың немесе заттың, нәрсенің, құбылыстың белгісін, қасиетін, қаласын көрсететін көркемдік ұғым. Пәңгеу - дай, - дей, - тай, - тей жұрнақтары арқылы пайдаланылады.

2. А) Гипербола - күшейту деген мағынаны білдіреді. Гипербола қысқа бейнелерін жасауға қатысатын әдістердің бірі.

3-тапсырма.

Қолыңдағы дәптер наре еткізіп болсаңа тастап бергім де, мен ең екінімімен төрт үйге қарай беттедім.

4-тапсырма.

Күзде, арайлы бұлттар, барды, дүйіндей, отыратын, денсаулығымның, қаладан, отыратын, әріптесім, назар.

5-тапсырма.

1) 1-жақ

2) ауыз-екі сөйлем стилі

3) Аян бірінші күннен-ақ зоректігімен көзге түскен. Шағмата наздан әріптесігі мен жамтан алып, ата-ана хат жазғысы келді.

Тәуелсіздік - ұлт рухының басталуы

Тәуелсіздік - бабалар ақсауы, ұрпақтың қолы жеткен киелі кезең. Тәуелсіздік - татықас таста, қанға қара жердің тамырында жатқан қудіретті сөз. Еліміз тәуелсіздіктің бейінде тербелелі 31 жыл. Оғыз бір жыл ішінде Қазақстан егең-кеңін жияп, шекарасың бекітіп, өз аяғыңа дербес зайырлы ел болды. Бұл атадан келе жатқан ұлт кеңістік кеңісі. 1991 жыл 16 желтоқсанда егеңдігін алған еліміздің өз президенті, ұлтпен мен ұлтың, салтың дәстүрі, мәдениеті мен экономикасы болды. Желтоқсанның кеңі мен өзгарті қарсы тұрған нағыздың кеңіндегі рухы мен ерліктерінің арқасында шаңырағы биік, керегесі кең мемлекет болып қалыптасты. 1991 жыл еліміз тәуелсіздігін алған кезде халық болып қана қуанып, Қазақ еліміз өз аяғына республика болып қалатын әрі ең бірікші болып қойындаған Түркия. Бұл тәуелсіздікті бір ел ғана емес, бүкіл ел болып қалдығы деген сөз. Ал іргесі қаланған, жаңа республиканың әрі қарай өмір сүруі үшін егең еңбек керек. Ол онықты ішкі және сыртқы әлемі, экономикасы, ақшасы деген секілді көптеген құндылықтарға келіп тіреледі. Аталған құндылықтарды оғыз бір жыл ішінде үлкен мақсатқа айналдырған. Еліміз астанасын да бекітті. Тіпті, бүгінде Астана арман қалаға айналды. Қазақ даласы ғило тағдырды баспан кеңісі. Дала мәңінде ежелгі сақ, ұн, түркі, ғолшақ тайпалары мекен етті. 1945 жыл керей мен мәңбек хан қазіргі Шу өзірінде Қазабасы деген жерде қазақ хандығын құрды. Қазақ халқының хандық жүйеде мемлекет ретінде өмір сүру XIX ғасырдың бірікші жартысында мағасты.

Жалпы білім беретін пәндер бойынша республикалық олимпиаданың мектепшілік кезеңі
Школьный этап республиканской олимпиады по общеобразовательным предметам

XX ғасырдың басында қазақ зиялылары бастаған ұлт-азаттық қозғалысы өрістеді. Ол тарихта "Алаш қозғалысы" деген атпен енді. "Алаш қозғалысына" ат салысқан азаматтар: Ә. Бөкейхан, А. Байтұрсынұлы, Х. Досмұхамедұлы, М. Дулатұлы, Ә. Ермеков, Шоқан М. т. б. Ұлт қайраткерлері 1917 жыл шілде, желтоқсан айларында өткен, жалпықазақ съездерінде "Алаш" партиясын және "Алаш автономиясын" құрды.

Өткен ғасырдың соңына қарай кеңес өкіметі орында соның нәтижесінде 1991 жылы қазақ елі заңсыз болып ақсатып тәуелсіздікке қол жеткізді. Әр ұлт үшін тәуелсіз ел болу - ұлы арман. Дүние жүзінде алты мыңға жуық ұлттар мен ұлстар бар екен. Соғардың ішінде екі күздегі ұлт қана тәуелсіз мемлекет болып отыр. Соғардың тәуелсіздік әрбір азаматқа қолданатын болуы тиіс. "Біз тәуелсіздікті - ақылмен, ама-баба жолмен алдық деп ойлаймын" - деп айтқан Н. Ә. Назарбаев айтқан. Отансыз адам, ормансыз бұлақ" деген сөз бар. Рәл сол екілді тірлік кеші ортасы жоқ ұлттың өмір сүруі мүмкін емес. Тәуелсіздік - аңыз терімен келген тәтті нәзіс. Тәуелсіз заңның, әлмеген жердің отымен келген ұлы күн.

1-мапсырма

Бұқи ұзіндінің авторы Бұқар жорау.
Бұқи ұзінді Абышай мұрағи аймақтан. Яғни Бұқар
жорау Абышай ханға үштен үшім армып, оның
ел басқарған саясаты мен қорық меркі қаңғары.
Абышайға моуғау аймып, болашағы зор ешпен
ману болуға мақұрған.

2-мапсырма.

1) Е) меңеу.

Меңеулер көбінде -дай/дей -май/мей жұрнақтары арқылы тасалады.
Заман, нәрмені, ұзбышымын кешесе заманың, нәрменің, ұзбышымың,
белімін, уаселенің, саласын көрсететін нормандық ұғымы.

2) А) Гипербола

Гипербола - шешейту деген мағынаны білдіреді. Гипербола
құбыл бейнесерін қосауға уақысатыян жігердің бірі.

3-мапсырма

Қолыңдан дәп мар емізіп босатата, мәсмай бердім де,
мен са ешікі менен мар үйе уарай белмедім.

4-мапсырма

Қуз де аралыңдағы, бардық, дірілдей, алау алаң,
ден саулықтың, уағадан, омыраңбыз, әріпкерін, қозар.

5-мапсырма

- 1) 1-жақ
- 2) Ауданы сөйлеу
- 3) Бұқи мәнін болашақ мұрағи аймақтан. Яғни Яан
білімді оқушы болған. Ол барлық әріпкерді үйренгісі келеді.
Барлық әріпкерді үйреніп ағылша жам қозғалып келеді.

Мәуелсіздік - ұлт рухының баспауы.

Мәуелсіздік ең алдымен Қазақ халқының босандыққа қимыстан асқан аршандары мен қайсар рухының жемісі. Сондықтан да біз үшін Мәуелсіздік күні-ең уағтермі күн. Мәуелсіздік мұрамы шығарма жоспарымен, эти графпен керем еді.

«Мәуелсіздік» деген он бір әріпмен мұратын сөздің мағынасы қандай керем, алмағары қандай кең десеңші! Бір ғана сөз бен бейбітшілік, бақыт, сәттілік, достық, сыйласыққа жетелейді, жаныңа жаныңмен пен дербесіміңді ұяламады. 1991 жылы ел мәуелсіздігін алған кезде жаның болып қана қуанған жоқпыз. Қазақ елінің өз алдына республика болуын қамтамасыз етіп, бірінші болып майын даған Түркия. Бұл мәуелсіздікті бір ел ғана емес, бүкіл ел болып қолдайды деген сөз.

Мәуелсіздік - алуан мерген келген мәмі жемісі. Төгілген қанның, өмістен жігердің онымен келген ұлт күн. «Оман сөз адам орман сөз бұл-бұл» деген сөз бар. Орманға жақ ұясың, ұясың да, уонар бұтаны да жақ. Дәл сол секілді тіршік кешу орманға жақ ұлтпен өмір сүрі мүмкін емес. Бұрын ала-бабаларымыз осы біз үшін ұрпақтарын үшін күрескен. Сол үшін кімі өз өмірінде шапқан. Еркін болашаққа өмір сүрін деп күрескен. Міне қазір арман мақсаттарына жетіп мәуелсіздігімізді алып еркін бейбітшілік елге өмір сүрудіміз. Мұнда еліміздің мемлекеттік мәуелсіздігінің уағтермі нысан дары аспан мүшесі зертір көк Мұғалым аймағымыз Елбасымыз бен ақсақ Ақулымыз елінің өзіміз жақын

Білемін. Тәуелсіздігі - ең алдымен Қазақ халқының
бостандығына ұимыштан асқақ армандары
мен уайсар рухының әкелісі. Сондықтан -
да мен үшін Тәуелсіздігі күні - ең уас мері
күн. Мәңгіше, бүгінгі күн халқымыз
өмістен уайтан мәріхәні өнелі омоншылшы-
лі, ұимана деген мохаббатын паташпай,
әрі уарай нәсәрдың көрмөмөң сәзішіне
енізуге ерешме көзің бөлуі кері деп
айчаймын. Міне еі қазірі маңда
мәуелсіздігі алтаншымызға 31 көні болды.
Ершің бейбітшілігін елде жарқын өмір
сүрудеміз!